

Preek over Psalm 11: God haat hen die geweld liefhebben.

Voorzang: Psalm 118, 1 en 2

Votum en Groet

Zingen: Psalm 118, 3 – 7 – 10

Gebed om het licht van de Geest

Zingen: Kinderlied 12 (Een rivier vol van vrede...)

Schriftlezingen: Psalm 11 en Mattheus 24,1-14

Zingen: Psalm 76, 2. 3. 5 en 6

Verkondiging van Psalm 11

Zingen: Gezang 285

Dankzegging en voorbeden

Collecte

Leefregels

Zingen: Gezang 288,1, 6 en 8

Zegen

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!

Een paar weken geleden werd de val van Srebrenica herdacht.

Het is al weer tien jaar geleden dat hier een gruwelijke misdaad plaats vond.

A.h.w. onder de ogen van Nederlandse blauwhelmen, die geroepen waren om de Bosnische moslims te beschermen tegen het geweld van Mladic en consorten.

Nog maar onlangs kwamen er videobeelden vrij, die lieten zien hoe beestachtig tallozen toen om het leven zijn gebracht.

En de internationale gemeenschap keek toe zonder daar iets wezenlijks aan te doen.

Er is eindeloos gepraat en onderhandeld.

Maar er kwam weinig of niets uit.

Want ingrijpen in het conflict zou grote risico's hebben opgeleverd.

Dat had immers ongetwijfeld vele levens van militairen gekost.

Maar tot dat offer was toen niemand bereid.

En nu wordt met schaamte en gêne teruggekeken op wat toen gebeurde.

Wat blijken de garanties van de internationale gemeenschap waard te zijn?

Ooit hoorde ik ironisch over de V.N. spreken als over Verenigd Niets.

Wanneer de grondslagen zijn vernield, wat kan dan de rechtvaardige doen?

Deze zin uit Ps. 11 (vs. 3) heeft toen in Srebrenica voor de zoveelste keer in de geschiedenis van de mensheid een hiveringwekkende lading gekregen.

Net als ooit in Oeganda en Ruanda.

Net als in Tsjetsjenië en in Darfur.

Wanneer de grondslagen zijn vernield...

Het gaat hier om de grondslagen van de maatschappij.

De fundamenten waarop een samenleving wordt opgebouwd en kan blijven staan.

Dat zijn de grondslagen van recht en gerechtigheid.

Van betrouwbaarheid en bescherming van het kwetsbare bestaan.

Van eerbied en respect voor elkaars hebben en houden en m.n. elkaars leven.

En de staat is er voor om deze fundamenten te bewaken.

Daarvoor zijn er rechtbanken.

Daarvoor houdt de staat een politiemacht op de been.

Daarvoor wordt er ook internationaal steeds meer geregeld.

Omdat in de wereldsamenleving steeds meer alles met alles samenhangt.

Daarvoor zijn destijds de V.N. in het leven geroepen.

Daarvoor is er ook een internationaal gerechtshof of een internationaal oorlogstribunaal, dat oorlogsmisdaden moet be-rechten.

Maar als de grondslagen zijn vernield, wat kan dan de rechtvaardige doen?

Als men zich zoals destijds in Bosnië en Ruanda en Somalië en Soedan van afspraken totaal niets aantrekt en gewoon z'n eigen gang gaat, de regels van het oorlogsrecht aan z'n laars lapt, de humanitaire hulpverlening onmogelijk maakt –

wat is daar dan nog te doen?

Ik heb nu al een paar keer één vers uit deze 11e psalm aangehaald.
Laten we eens nauwkeuriger kijken in welk verband die uitspraak voorkomt.
En hoe er op gereageerd wordt.

Het gaat om een psalm van David.
We weten niets over de omstandigheden waarin David dit lied gedicht heeft.
Sommigen denken aan de tijd dat David moest wijken voor koning Saul.
Toen hij als opgejaagd wild van schuilplaats tot schuilplaats vluchtte.
Anderen veronderstellen dat het gaat om de opstand van Davids zoon Absalom.
Een situatie van burgeroorlog, funest voor de Israëlietische samenleving.

In zo'n situatie krijgt David van mensen uit zijn omgeving het advies:
Vliedt, vlucht naar uw gebergte als vogels.
Deze raad komt kennelijk van vrienden of in elk geval sympathisanten.
Zij noemen Davids vijanden goddelozen, die het voorzien hebben op oprechten (vs 2).
En de goddeloze is in de psalmen niet zozeer de atheïst, die niet in God gelooft.
Maar het is de man, die met God totaal geen rekening houdt.

In Ps. 10 lezen we een treffende tekening van de goddeloze.
Het is de mens, die denkt dat hij nooit bij God op het matje geroepen zal worden (vs 4).
Want God vraagt geen rekenschap.
Er is geen God, maakt hij zich wijs.
Dat betekent niet: God bestaat niet.
Maar: God stelt niets voor.
Als het er op aankomt houdt God zich afzijdig.

Vs 11: *Hij denkt bij zich zelf: God vergeet het, wendt zijn blik af, ziet het niet.*
De goddeloze is de mens, die ongestraft denkt zijn machtswellust te kunnen uitleven op de weerloze en machteloze:
stelen, uitbuiten, verkrachten, er op los slaan, martelen, moorden, tiranniseren.

Welnu, zeggen Davids raadgevers, *als dat slag de toon aangeeft, maak dan dat je weg komt.*
Vlucht dan maar naar uw gebergte!
Úw gebergte, dat u zo langzamerhand toch vertrouwd moet zijn, zo vaak als u daar weggekropen bent.
Want het is een illusie te menen, dat je tegen deze bruten nog wat kunt beginnen.
Dat is vechten tegen de bierkaai.

Maar David wijst dit advies verontwaardigd van de hand.
Hoe durft men hem dit te aan te raden!
Hij wil op zijn post blijven.
Hij wil zich niet aan zijn verantwoordelijkheid onttrekken.
Hij laat zich niet de bergen injagen.

Maar denkt David dan toch nog wat te kunnen doen?
Ziet hij nog mogelijkheden, die zijn adviseurs over het hoofd zagen?
Ach nee, daar lezen we tenminste niets van.
Hij weet alleen van een andere schuilplaats.
Hij trekt zich niet terug in de bergen.
Maar hij zoekt bescherming bij zijn God.
Bij de HERE schuil ik... (vs. 1).

En dan gaat hij in de volgende verzen vertellen wie de HERE is.
En waarom hij juist bij Hem een schuilplaats zoekt.
Dan tekent Hij Jahwe als de Koning en de heilige Rechter.
En als de strijder tegen alle goddelozen en hun goddeloosheid.

Zijn ogen slaan gade, zijn blikken doorkijken de mensenkinderen (vs. 5).

Bij de laatste uitdrukking zie je God a.h.w. met haast dichtgeknepen ogen door zijn wimpers turen wat er in de mensen omgaat, wat hen beweegt.

Mannen als Mladic, Karadzic, Milosevic.

Of Osama bin Laden en Mohammed B.

En de plegers van terroristische aanslagen.

Maar ook Bush en Blair, Schröder en Chirac, Balkenende en Bot.

De HEER toetst de rechtvaardige en de goddeloze, beiden!

Niemand ontkomt aan zijn beoordeling.

En wie geweld bemint, die haat Hij (vs. 5)!

Wie geweld *bemínt*, die haat Hij.

God haat allen, die er plezier aan beleven om hun naasten kapot te maken, in elkaar te slaan, te schofferen en te treiteren, de dood aan te doen.

God haat hen, die het geweld beminnen, er a.h.w. verliefd op zijn.

Als iets Gods toorn oproept is het dat.

Zulken treft Hij met het oordeel, waarmee Hij Sodom en Gomorra van deze aardbodem wegvaagde.

Die verschroeit Hij met vurige kolen en zwavel (vs. 6).

Gek is dat!

Daar hebben sommigen het dan toch weer moeilijk mee.

Dat ook zulke dingen in de Bijbel staan.

Dat God een wreker is van het kwaad en dat Hij komt met strafgerichten.

Dat stuit velen tegen de borst.

Dat vindt men hard en liefdeloos.

Dat past niet in hun beeld van God als lieve Heer.

Toch is dit een onopgeefbaar onderdeel van de bijbelse verkondiging van God als Koning en als Rechter.

En een verkondiging, die ons juist met het oog op gebeurtenissen als in Srebrenica en Darfur, maar ook in Londen, iets te zeggen heeft.

Het is een verkondiging van hoop en verwachting, dat al die vreselijke oorlogsmisdaden de hoogste Rechter en Machthebber niet ontgaan.

En dat Hij recht zal spreken en rechtvaardig vonnis zal wijzen.

Beter dan welk oorlogstribunaal of internationaal gerechtshof ooit maar doen kan.

Gods gericht is een koninklijk gericht.

Het is het oordeel van de hoogste Rechter.

Als van God wordt gezegd, dat Hij haat en straft, dan kan het niet gaan om een boze gril of om tirannieke willekeur.

Zijn oordeel is voltrekking van het recht en treft mensen om de schending van het recht te wreken en weerlozen en verdrukten te redden.

God haat de minnaars van geweld.

Betekent dat, dat God van de weeromstuit de geweldloosheid bemint?

Kan en mag de reactie op geweld alleen maar geweldloosheid zijn?

Nee, de Bijbel spreekt zich m.n. uit tegen geweld in dienst van het onrecht.

Het geweld als gewelddaad wordt afgewezen.

Maar ook als geweld in dienst staat van het recht, dan nog mag het niet worden bemind.

Wie, ook al is het aan de goede kant, echt plezier heeft in oorlog voeren, is een militarist.

En elk militarisme is uit den boze.

Ook God, die in zijn toorn alle recht heeft tot geweld, bemint het niet.

Netzomin als een vader, als het goed is, zijn zoon die straf verdient met kennelijk plezier een pak rammel geeft.

Helaas, helaas – een leven zonder geweld is vooralsnog een droom.

Zeker, het is een droom, die we moeten blijven dromen.

Ik vraag me af, of niet elke militair geworsteld zou moeten hebben met de verleiding van het pacifisme om een goede militair te zijn.

Maar tegelijk moet gezegd, dat een leven zonder enige vorm van geweld wel een droom blijft.
Want zo'n leven is in deze wereld van leiders, die niets en niemand ontziend tot volkerenmoord aanzetten, voorlopig ondenkbaar.

Zonder enig geweld in de vorm van militair ingrijpen zou het een leven zonder enige gerechtigheid zijn.

En dat zou juist weer goddeloos zijn.

Hoe erg en vreselijk het ook is, dit leven valt helaas niet geweldloos te leven.

Maar juist omdat ook aan alle geweld in dienst van het recht zoveel onzuivers kleeft, juist daarom kijken wij als gelovigen met des te groter verlangen naar onze God, die hierin volkomen heilig en zuiver is.

Juist daarom zoeken ook wij bij Hem onze schuilplaats.

Want het gevaar is groot, dat het advies aan het begin van deze psalm ons bijzonder welkom is.

Dat wij gevoelig zijn voor de suggestie, dat we als kleine mensjes toch niets kunnen beginnen in een grote wereld, waarin de grondslagen, de fundamenten van recht en gerechtigheid zijn vernield.

En we distantiëren ons van de noden rondom ons.

We trekken ons zo goed en zo kwaad terug in onze ivoren toren.

Na het deprimerende journaal hopen we op een leuke show of een amusante film.

Of we gaan op in onze vakantiegenoegens.

Het leven is al moeilijk genoeg.

En met al je goede wil – wat kan een mens doen?

Nee, brs/zrs, laten we niet daarin vluchten, weg uit onze verantwoordelijkheden.

Maar laten we net als David onze schuilplaats zoeken bij de HEERE, de rechtvaardige Koning van deze wereld.

Maar is dat dan géén vlucht?

Is dat geen vlucht uit de werkelijkheid?

Wie noemde godsdienst ook al weer de opium van het volk?

Zoals sommigen vergetelheid zoeken in de alcohol en anderen in de drugs, zo is – wordt wel beweerd – het geloof ook een verslavend opium, dat mensen een heerlijke droom bezorgt, een fijne kick soms, maar dat niets oplost.

Een zoethoudertje, dat ook nog de beroerde bijwerking heeft, dat het de mensen tegenhoudt om echt iets aan de problemen te doen.

Zeker, in de praktijk heeft het geloof vaak zo gewerkt.

Het heeft mensen in slaap gesust om zich maar bij het onrecht en bij wantoestanden neer te leggen en Gods water over Gods akker te laten lopen.

Maar daar is het niet voor bedoeld.

Van de dichter horen we niet waarin het geloof hem precies gestimuleerd heeft.

We horen niet tot welke daden het hem geïnspireerd heeft.

We kunnen er slechts naar gissen.

Maar ongetwijfeld heeft het hem allereerst gebracht tot een aanhoudend gebed.

Een indringend gebed.

Een hartstochtelijke oproep tot God om inderdaad als Koning in te grijpen en de goddelozen te stoppen.

Ik denk weer aan de dichter van Ps 10, die dat ook doet, vs 12vv.

*Sta op, HEER, hef uw hand, God,
vergeet de armen niet.
Hoe kan de zondaar U verachten,
en denken: God vraagt geen rekenschap?
Toch ziet U de pijn en het verdriet,
U merkt het op en weegt het in uw hand..
Op U vertrouwen weerloze mensen,
de wezen, U komt hun te hulp.*

Laat dat gebed er onder ons ook voortdurend zijn en niet verslappen.

Laat dat gebed een levend teken zijn van ons geloof, dat God werkelijk Koning is en deze wereld regeert.

Daarnaast zal David als koning op zijn post gebleven zijn.

Juist hij, de koning, die een bijzondere taak had t.o.v. zijn volk in de handhaving van het recht en in het bewaken van de grondslagen van de samenleving.

Laten ook wij zo op onze post blijven.

Onze positie is wel niet zo invloedrijk als die van een koning, zoals David.

Onze invloed zal wel niet zover reiken, dat men er vandaag in Darfur of elders veel van merken zal.

Maar laten we in elk geval op onze post zijn op de plaats, waar God ons stelt.

Onze ogen open voor verdrukking en onrecht in welke vorm dan ook.

Uit op vrede, waar onenigheid heerst.

Er op gespist verstoorde verhoudingen te herstellen.

Opkomend voor uitgestotenen en underdogs.

Als vijanden van geweld in allerlei vormen in dienst van het onrecht.

Het slot van deze psalm maakt hongerig en dorstig naar de gerechtigheid.

Ook al heeft het er alle schijn van, dat het geen klap helpt om in deze wereld rechtvaardig te zijn, de dichter houdt vol:

De HERE heeft de rechtvaardigheid lief.

En: *De oprechten zullen zijn aangezicht aanschouwen.*

Of het dus de moeite loont.

Nee, het zijn misschien geen spectaculaire dingen, die uit onze handen komen.

Het zet in het grote wereldgeheel schijnbaar weinig zoden aan de dijk.

Het lijkt alsof je met een emmertje een zee van tranen probeert leeg te scheppen.

Alsof je met een dobbelsteentje brood de honger van een miljoenenleger probeert te lenigen.

Waar zijn we eigenlijk mee bezig?

Wat haalt het allemaal uit?

Maar dan denk ik aan moeder Teresa – u kent haar toch nog wel?

Die vrouw, die in de achterbuurten van Calcutta eindeloos bezig is geweest om verschoppelingen en vertrapten te helpen en te verzorgen.

Ooit vroeg een journalist haar: *Wordt u daar nou niet moedeloos van – zo hard te werken en dan te bedenken dat uw werk maar een druppel op een gloeiende plaats is?*

Moeder Teresa antwoordde hem: *God hasn't called me to be successful, but to be faithful.*

God heeft me niet geroepen om succesvol te zijn, maar om trouw te zijn (2x).

Wat het uithaalt wat we doen?

Laat u niet door die vraag verlammen.

Doe maar gewoon wat uw hand vindt om te doen.

En ook al zie je niet direct resultaat, geloof maar dat al je werk dankzij Christus niet vergeefs is.

Nee, dan vluchten we op geen enkele manier uit deze werkelijkheid weg.

We blijven er met open ogen in staan.

Biddend en werkend en in dit alles schuilend bij de HERE.

Van Hem is de heerlijkheid en de kracht tot in eeuwigheid.

AMEN.

24-07-2005